



Recenzia

Mihaliková, Eva a kol.:

Finančná situácia a výkonnosť v samospráve

Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2011, 144 s. ISBN 978-80-7097-898-6

Monografia autorov E. Mihalikovej, S. Sedlákovej, K. Guzyovej a P. Čisárika vznikla ako súčasť riešenia projektu VEGA č. 1/0288/10 „Progressívne trendy posudzovania finančnej situácie a merania výkonnosti v územnej samospráve“. Všetci autori v čase vzniku publikácie pôsobili na Fakulte verejnej správy Univerzity P.J. Šafárika v Košiciach, kde sa zaoberali problematikou účtovníctva, rozpočtovníctva, finančných analýz a strategickým manažmentom v podmienkach verejnej správy, najmä so zameraním na územnú samosprávu.

Publikácia *Finančná situácia a výkonnosť v samospráve* je venovaná problematike posudzovania a modelovania finančnej situácie a vybraným spôsobom merania výkonnosti v územnej samospráve. Hospodárnosť, efektívnosť, účelnosť a účinnosť patria medzi základné požiadavky týkajúce sa fungovania obce, či vyššieho územného celku. Požiadavka týkajúca sa efektívneho využívania zdrojov vedie organizácie verejnej správy, vrátane územnej samosprávy k uplatňovaniu tzv. Nového verejného manažmentu (angl. *New Public Management*). Tento prístup je primárne založený na uplatňovaní metód a techník, ktoré sú typické pre súkromný sektor. Táto monografia sa zaoberá dvomi vybranými metódami, a to Balanced Scorecard (BSC) a metódou benchmarkingu.

Kniha je rozdelená do šiestich kapitol, pričom každá kapitola na konci obsahuje aj stručné zhrnutie. Prvé tri kapitoly sa venujú základným informačným zdrojom (účtovníctvu a rozpočtom), odkiaľ možno čerpať údaje pre hodnotenie finančnej situácie a výkonnosti v územnej samospráve. Na nich nadväzujú dve kapitoly venované finančnej analýze a možnostiam využitia modelov finančných ukazovateľov. Posledná kapitola je venovaná vybraným metódam hodnotenia výkonnosti na úrovni územnej samosprávy, najmä obcí.

Obsahom *prvej* kapitoly je charakteristika účtovníctva, skladajúceho sa z finančného a manažérskeho účtovníctva. Prioritná pozornosť je venovaná finančnému účtovníctvu v podmienkach verejnej správy, ktoré je založené na akruálnom princípe a výstupom z účtovného informačného systému. Keďže zdrojom údajom pre finančné analýzy sú účtovné výkazy, kapitola obsahuje aj charakteristiku jednotlivých účtovných výkazov v podmienkach územnej samosprávy.

Druhá kapitola nadväzuje na prvú kapitolu a poukazuje na to, že účtovníctvo nie je len prostriedok zaznamenávania hospodárskych procesov a javov, ale aj nástrojom riadenia. Kapitola sa venuje rôznym spôsobom prezentácie účtovných informácií a je vhodne doplnená aj o analýzu poskytovania účtovných informácií vybranými miestnymi úradmi mestských častí Košíc.

V *tretej* kapitole je rozobratý finančný systém územných samospráv, t.j. rozpočet a mimo-rozpočtové fondy, vrátane praktickej ukážky s aplikáciou na mesto Martin.

Uplatneniu finančnej analýzy v podmienkach územnej samosprávy je venovaná štvrtá kapitola. Kapitola postupne prechádza celým postupom finančnej analýzy, od výpočtu pomerových ukazovateľov, cez komparatívnu, trendovú analýzu, analýzu vzťahov medzi ukazovateľmi, až po analýzu opatrení. Kapitola podrobnejšie popisuje navrhnuté ukazovatele, ktoré je možné využiť v podmienkach územnej samosprávy a obsahuje aj prípadovú štúdiu, kde je poukázané na spôsob prevedenia vybraných krokov finančnej analýzy v podmienkach mesta Martin.

Piata kapitola sa podrobnejšie zaoberá modelmi finančnej analýzy, jej obsahom je najmä analýza vzťahov medzi ukazovateľmi prostredníctvom navrhnutého pyramídového modelu pomerových ukazovateľov.

Posledná šiesta kapitola je venovaná vybraným metódam merania výkonnosti v územnej samospráve, najmä v podmienkach obcí. Kapitola je doplnená aj o výsledky prieskumu využívania metódy BSC v podmienkach 30 obecných a mestských úradov Košického samosprávneho kraja a aplikáciu benchmarkingu vo vybraných obciach.

Publikácia je napísaná zrozumiteľne, kapitoly sú zaradené logicky a tematicky na seba nadväzujú. Monografia splnila cieľ, ktorý je stanovený v úvode, a to „poskytnúť poznatky potrebné pre posúdenie finančnej situácie a meranie výkonnosti v územnej samospráve“. Jednotlivé kapitoly sú tiež vhodne doplnené praktickými príkladmi, napr. uskutočnenie finančnej analýzy, či uplatnenie benchmarkingových ukazovateľov vo vybraných obciach. Zoznamy literatúry poukazujú na to, že pri spracovaní publikácie boli využité skôr publikácie domácich a českých autorov. Táto publikácia rozširuje ponuku doteraz dostupných monografií z oblasti účtovníctva verejnej správy, ekonomiky, riadenia a financií územnej samosprávy a vhodne ich dopĺňa. Nadväzuje najmä na najvýznamnejších autorov publikujúcich v danej oblasti so zameraním na verejnú správu, a to Fabiana, Kovalčíkovú a Kordošovú, Kraftovú, Balážovú, Papcunovú, Pekovú, Provazníkovú, Švantnerovú a Kožiaka, Tetřevovú, Žársku a mnohých ďalších. Odkazmi na rôzne publikácie je možné prehľbiť si informácie týkajúce sa vybraných tém.

Monografia autorov Mihalikovej a kol. (2011) umožňuje komplexnejší pohľad na problematiku posudzovania finančnej situácie i hodnotenia výkonnosti najmä prostredníctvom rôznych finančných ukazovateľov aplikovaných špecificky v podmienkach územnej samosprávy. Uvedenú publikáciu možno odporučiť najmä pracovníkom územných samospráv, či študentom pripravujúcim sa na toto povolanie.

Ing. Eva Výrostová, PhD.,
UPJŠ v Košiciach, Fakulta verejnej správy,
Popradská 66, Košice, E-mail: eva.vyrostova@upjs.sk